

Wstęp

Strategia Lizbońska przyjęta na szczycie przywódców Unii Europejskiej w 2000 r. stawiała sobie za cel uczynienie z tej wspólnoty krajów w krótkim czasie najbardziej dynamicznie – a jednocześnie w sposób zrównoważony – rozwijającej się gospodarki na świecie. Podjęte, w ramach tak ogólnie zarysowanej strategii, działania powinny prowadzić do realizacji celu głównego m.in. przez budowanie konkurencyjności i spójności terytorialnej Unii Europejskiej, tak w wymiarze regionalnym, jak i lokalnym. Wyzwanie to okazało się trudniejsze i bardziej długofalowe niż początkowo zakładano. Jednocześnie postępujące procesy globalizacji i istniejące rozwarstwienie w sferze gospodarczej w grupie państw członkowskich UE coraz silniej uwidaczniały potrzebę wprowadzenia rozwiązań oraz podjęcia działań prowadzących do osiągnięcia priorytetów wynikających ze Strategii Lizbońskiej. Za kluczowe, dla osiągnięcia sukcesu, uznano trzy elementy, a mianowicie: (a) rozwój wiedzy i innowacji, (b) podniesienie atrakcyjności ‘inwestycyjnej’ UE oraz (c) wprowadzenie mechanizmów służących wzrostowi liczby miejsc pracy. Uznano także, że polityka spójności powinna być głównym instrumentem służącym realizacji założonych celów, zwłaszcza przez system przedsięwzięć finansowanych ze środków UE. Uzgodniono, że słabiej rozwinięte państwa członkowskie UE w ramach realizacji polityki spójności co najmniej 60% środków przeznaczą na realizację Strategii Lizbońskiej.

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (transpozycja ustaleń unijnych dla Polski) wskazują na potrzebę inwestowania w obszary o wysokim potencjale wzrostu, które w nieodległej perspektywie czasu mogą osiągnąć poziom rozwoju gospodarczego zbliżony do państw ‘starej’ UE – są to obszary zdefiniowane jako ‘dźwignie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia’, które będą stanowić rdzeń działań podejmowanych w ramach programów operacyjnych do 2013 r.

W tym kontekście szczególna rola przypada polskim aglomeracjom, które w odpowiedzi na zjawisko globalizacji powinny włączyć się w procesy metropolizacji przez rozwój funkcji egzogenicznych o znaczeniu i zasięgu ponadregionalnym, zwłaszcza tych związanych z pełnieniem działalności usługowej najwyższego rzędu, zaliczanych do sektora IV, odwołujących się do rozwoju wiedzy i innowacji (m.in. funkcji o charakterze decyzyjnym, związanych z obecnością instytucji reprezentujących struktury kierowania, zarządzania i kontroli w skali międzynarodowej).

Prezentowana publikacja, przygotowana, z okazji 50-lecia Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, na którą składa się kilkanaście opracowań częściowych przygotowanych przez autorów reprezentujących główne ośrodki akademickie kraju, jest próbą odpowiedzi na pytanie, czy i w jakim zakresie polskie

aglomeracje miejskie włączyły się w proces realizacji założeń Strategii Lizbońskiej – jakie podstawowe wyzwania stoją w tym względzie przed polskimi ośrodkami i obszarami metropolitalnymi, co warunkuje szerokie włączanie się ich w procesy globalizacji oraz budowanie spójności terytorialnej i konkurencyjności w wymiarze międzynarodowym.

Tadeusz Marszał